

שנה שבע עשרה - עלון מס' 862

@ לא אומרים "צדקתך".

@ "שבת מברכין" - ראש חודש "אייר" יחול בימים רביעי וחמישי. יחדשהו הקב"ה עלינו, לטובה ולברכה, לששון ולשמחה, לבשורות טובות, ישועות ונחמות, אמן.

בס"ד כו' ניסן ה'תשע"ז

הדלקת נרות - 18:55

צאת השבת - 19:47

רבנו תם - 20:36

שעון קיץ - לפי הלוח המדוייק של "אור החיים"

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל ובפרט לאברהם יגל בן רעות

מפסירין : "יוסף עוד" (שמואל ב' ו')
מרתק - ראו בעמוד 2
סיפור מההפטר

פרשת שלמיני

השבת יא' לעומר
פרקי אבות - פרק א'
ביום שני-יום הזכרון לשואה ולגבורה

מעייני הפרשה:

- ← ביום השמיני אחרי שבעת ימי המילואים, בר"ח ניסן, הקריבו את הקרבנות.
- ← אהרון מברך את העם, ואש יצאה מלפני ה' ואכלה את הקרבנות.
- ← נדב ואביהוא, בני אהרון חטאו ומתו באש.
- ← הוראות לכהנים, איסור שתיית יין בקודש, ומתנות כהונה שיקבלו.
- ← דינים על טומאת בעלי חיים האסורים באכילה ובמגע, וסימני טהרה בחריקים.

"ויהי ביום השמיני"

"ויהי" לשון צער, לאחר ההתעלות של שבעת ימי המילואים הגיעו לידי הכרה שעדיין לא זכו לשלימות ולכן נאמר "ויהי".

"סנפיר וקשקשת" (וי"א ט)

אמרו חז"ל שמותר לאכילה "כל אשר לו סנפיר וקשקשת" וכל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר (חולין ס"ו). והנה מצוי דג הקרוי סטינקוס מרינוס שיש לו קשקשת ואין לו סנפיר. ויש לומר שלתיבה כל - "כל אשר לוי" - אין כאן משמעות גורפת ומוחלטת והכוונה היא לרוב הדגים.

"ואת בת היענה" (וי"א ט"ו)

פירוש: כשהיא זקנה בְּשָׁרָה קשה מאד ואין יכולים לאכלה. לכן כתב בת היענה, פירוש ילדה, שדיבר הכתוב בהווה. ובגמרא (חולין ס"ד) מקשה: וכי בת יש לה ליענה? אלא לרבות ביצתה. פירוש דהיכי ששייך לקרות למין בתו הלוא הבת היא גם כן יענה, ועל זה אמרו זו ביצתה.

"את הארבה למיזו" (וי"א כ"ב)

עשרה מיני ארבה הם: ארבה, גוב, חגב, גזם, חנמל, חסיל, חרגול, ילק, סלעם, צלצל. מהם הטהורים: ארבה, סלעם, חרגול וחגב. בארצות המזרח נוהגים לאוכלם לפי הסימנים שנתנה בהם התורה: ארבע רגליים, ארבע כנפיים לניתור, ובמיוחד את החגבים, צלויים או מבושלים, או שמייבשים אותם בשמש, טוחנים ומערבבים בדבש.

לא כן בקהילות יוצאי אשכנז, בין מחמת המיאוס ובין משום שאינם בקיאים בסימניהם להבדיל בין טמא לטהור.

מ"ק כ"ז ע"ג" וברש"י: להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה וכו'. אין לך הוכחה גדולה יותר שאהרן לא חטא כלל במעשה העגל מזה שנצטוו להקריב עגל, כי אילו היה חוטא הרי אין קטגור נעשה סניגור. (ישמח משה) ויעמדו לפני ה' "אין עמידה אלא תפילה, כי לאחר שנתקרב זה לזה בקירוב לבבות אזי יכולים הם לעמוד בתפילה לפני הש"י". (חסד לאברהם-ראדומסק) ויישחטו וייחטאו כראשון מאחר שנסתלק מהם היצה"ר הרי שממילא נטהרו לגמרי מן החטא וישבו להיות כאדם הראשון קודם החטא.

"ככל הולך ע"כ גהון"

זה המתחכם ודבק בדרכיו של הנחש שהיה ערום, שקץ הוא.

"אך את זה לא האכלו... וממפרסי הפרסה..."

"פרסה" הוא מלשון פרוסה ורמז הוא שיש להסתפק במועט כעני שדרכו בפרוסה. (ארוך עדות)

"יין ושכר אל תשת"

כהן ששתה יין ועשה את העבודה, עבודתו פסולה. תשת=ר"ת תפילת שכור תועבה. (בעל הטורים)

"וישא אהרן את ידיו ויברכם" (ט' כ"ב)

אהרן בירך את העם בהיותו עדיין עומד על המזבח אחרי שסיים את עבודתו, שם הוא היה גבוה שלש אמות ורואה את כל העם. מכאן סמכו ברכת כהנים לעבודה בתפילת שמונה עשרה והרמת הידיים לגובה שלש אמות, כדי לרמז שאין להם לסמוך על ברכתו כי אם ישאו את עיניהם כלפי מעלה על דרך "וכי ידיו של משה עושות מלחמה", אלא בזמן שישאל מסתכלים כלפי מעלה... (מכלל יופי)

פינת הניבים והפתגמים

טמן ידו בצלחת = התבטל, ישב בחבויק ידים. צלחת = פיס בפגד.

דוגמה: בְּמִשְׁךְ שְׁנַת הַלְמוּדִים הַנֶּעַר טָמַן יָדוֹ בְּצִלְחָתוֹ, וְלָכֵן נִקְשַׁל בְּמַבְחָנֵי הַבְּגָרוֹת.

מקור: טָמַן עָצַל יָדוֹ בְּצִלְחָתוֹ, גַּם אֵל פִּיהוּ לֹא יִשְׁיבְנָה [משלי יט, כד]. (ניבונכון)

הסירו מכשול מדרך עמי! העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן. ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידושי": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

"אל תקרי הליכות אלא הלכות"

פרקי אבות

הטעם שקורין פרקי אבות בימי הספירה, לפי שימים אלה ימים קדושים ונוראים, כיוון שהם ימי דין, שבהם מתו תלמידי רבי עקיבא, ולכן נהגו לקרות פרקי אבות שיש בהם **דברי תוכחה ומוסר**, שבהיות לב האדם שבור, הוא עשוי יותר לקלוט דברי תוכחה.

ועוד טעם, לפי שבימים אלה ימי האביב, עשוי היצר הרע להסית את האדם ולומר לו, למה לך לישב על התורה ועל העבודה, מוטב שתצא לטייל בגנות ובפרדסים, והאדם עשוי לקבל את דברי היצר כיון שהימים ימי פריחה, שהאילנות מבלבלים ומתחילים להוציא פירות נאים, לכן קורים בפרקי אבות ובספר משלי לעורר לב האדם שלא יגרר אחרי עצת היצר הרע, וישתדל לרדוף אחר מצות ומעשים טובים כדי שיזכה בחיי העולם הבא ולא יכלה זמנו בהליכתו אחרי תענוגי העולם הזה.

ועוד טעם, לפי שבימי המועד לא יתכן שלא יימשך אחר עצת היצר הרע, בגלל רבוי האכילה והשתיה, כיון שבימי החגים יוצאים מסעודה אחת לשניה, ושובתים ממלאכה וטורח, שעל ידי דברי התוכחה והמוסר שיש בהם ישבר לבו של אדם. (ילקוט מעם לועז, אבות עמ' א-ב).

א מנהג ישראל לומר פרקי אבות בשבתות הקיץ. מנהג זה כבר הובא בטור (או"ח סי' רצ"ב) שכתב: ונהגין באשכנז לומר פרקי אבות במנחה, וכן כתב רב עמרם, ובספרד אומרים אותם בשחרית, עכ"ל. ויש עוד הבדלים במנהג, שיש אומרים אותם רק מפסח עד שבועות, ויש שנהגו לומר אותם עד י"ז בתמוז, ויש שהילול עד ר"ח אלול, או עד ראש השנה. והמנהג היום אצל הספרדים לאמרם בבוקר אחר תפלת מוסף מפסח עד שבועות.

ב ולמנהג ספרד אומרים את כל המסכתא פעם אחת, אלא כיון שיש ששה שבועות מפסח עד שבועות, ומסכת אבות אינה כוללת אלא חמשה פרקים, התעוררה בעיה, מה ללמוד בשבוע האחרון שלפני שבועות? על כן לקחו פרק ממקום אחר וצרפו אותו לכאן כדי להשלים את השבוע הששי. פרק זה מדבר בעניני קנין התורה ומעלותיה ומלמד אותנו את דרכי קבלת התורה וכפי שהיא צריכה להלמד, ומתאים ללמוד בשבוע האחרון לפני שבועות. לפני פרק ששי זה מוסיפים הקדמה: "שנו חכמים בלשון המשנה", כדי להראות שאין פרק זה חלק מהמשניות של המסכת המקורית אלא תוספת מהברייתות החיצוניות.

ג ואלו שנהגו לאמר עד י"ז בתמוז גמרו את המסכתא שני פעמים, והאומרים עד ר"ח אלול גמרו אותה שלש פעמים, ולמנהג אשכנז של היום שאומרים עד ראש השנה גומרים אותה ארבע פעמים. אלא היות ולא נשארו ששה שבועות עד ר"ה, בשבוע או שבועיים האחרונים אומרים שני פרקים לשבוע כדי לגמור את המסכתא בפעם האחרונה עד ר"ה.

ד ובטעם אמירתם בימים אלו כתב הלבוש (בסי' תצ"ג): משום דפרקים אלו מדברים מדברי מוסר לקבל עלינו עול תורה ומצוות לכך אומרים אותם בשבתות מגאולת מצרים עד מתן תורה, ע"כ. והאומרים אותם גם אחר שבועות הטעם הוא שגם אחר קבלת התורה צריכים אנו לעבוד על עניני דרך ארץ וקנין התורה. ומה שאומרים אותם רק בקיץ ולא בחורף, משום שאז היום קצר ואין פנאי לאחר מנחה ללמוד פרקי אבות.

ה והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל אמר (והובא בספרו אמת ליעקב, בהקדמה לפרקי אבות): ללמוד מסכת אבות בשבועות שביין פסח לעצרת, יסוד הענין הוא מפני שאנו צועדים בעקבות אבותינו דור המדבר, שהכינו את עצמם לקבלת התורה.

ו הרב כתב: מנהג יפה נשתרש אצל ישראל והוא "**ללמוד**" המסכת ולא "**לאמר**", מפני שעיקר המטרה בפרקים אלו הוא ללמוד אותם ולהבינם היטב כדי לקיים מה שכתוב בהם. **ישמע חכם ויוסיף לקח!**

הידעת? סיפור מההפטרה

פרשת שמיני: מפטירין שמואל ב' פרק ו'
פרשת השבוע מתארת את המאורע הגדול של חנוכת המשכן בתום שמונת ימי המילואים, וזה היה בראש חודש ניסן. משה ואהרן מברכים את העם, וכבוד ה' נראה אל העם ואז אש יצאה מאת ה' ואכלה את החלבים על המזבח. "וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם." העם הבינו שנתרצה ה' וכיפר על חטא העגל. במקביל לאירוע הגדול ולשמחה של העם, אנו מזדעזעים מסיפור מותם של בני אהרן. "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש זרה אשר לא ציווה אותם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם." **ובהפטרת השבוע** מסופר על העלאת הארון לירושלים, ועל האירועים שהתרחשו בעת העלאתו ועל רצונו של דוד לבנות את בית המקדש וה' דוחה את בקשתו. המצב המתואר בהפטרה דומה למצב המתואר בפרשה. העם שמח בהעלאת הארון לירושלים: "ודוד וכל בית ישראל משחקים לפני ה', בכל עצי ברושים ובכינורות ובנבלים ובתופים, ובמנענעים ובצלצלים." עוזה, אשר השתתף בכל לב בחגיגה, רואה כי שמטו הבקר והוא שולח את ידו אל ארון האלוהים ואוחז בו. "ויחר אף ה' בעוזה, ויכהו שם האלוהים על השל, וימת שם עם ארון האלוהים." עוזה נענש על אשר אחז בארון ה' שאסור לגעת בו, גם אם עשה את מתוך כוונה טובה, למנוע נפילת הארון. אין זה מתפקידו של עוזה, שלא היה משבט לוי, לדאוג לארון. וגם שבט לוי לא נגעו בארון אלא במוטות בלבד. ויצטער דוד מאד על מות עוזה "ויחר לדוד על אשר פָּרַץ ה' פָּרַץ בעוזה ויקרא למקום הוא פָּרַץ עוזה" וכן בפרשתנו מצווה משה את אהרן ובניו הנותרים אלעזר ואיתמר להתאבל. "ואחייכם כל בית ישראל, יבכו את השרפה אשר שרף ה'." אחת הסיבות למותם של נדב ואביהוא לפי המקרא בפרשת אחרי מות מבואר "בקרבכם לפני ה' וימותו" פרוש שיותר מדי קירבה גורם שלא יהיה מספיק יראת ה' עליהם, ובגלל קירבה יתירה מתו. כך היה גם עם עוזה בהפטרתו שקירבה יתרה היא שגרמה למיתו. והתורה מעידה שזה החטא היחידי שהיה לנדב ואביהוא שנאמר "וימותו לפני ה'" וכן כתוב "בקרובי אקדש". ועל עוזה אנו לומדים בתלמוד הבבלי במסכת סוטה ל"ה ע"א: "אמר רבי יוחנן עוזה בא לעולם הבא, שנאמר "עם ארון האלוהים" - מה ארון לעולם קיים, אף עוזה בא לעולם הבא. ומשני הסיפורים עלינו ללמוד כי את המצווה יש לקיים בדרך שציווה ה'. לא להוסיף ולא לשנות גם מתוך כוונות רצויות.

(בברכת השם ג.פ.)

" ואבותינו סיפרו לנו "

הטייס ממחנה שטטקוף

גידי כץ היה מאותם טייסי קרב שהשתיקה היא כל הנשק היחודי שלהם. הוא שעט על מטרות האוייב, מחסלם בהפצצה מדוייקת וחוזר הדור ונישא לנמל הבית. "גידי נולד להיות טייס", היה אומר מפקד החיל. "אין לי ספק שבעוד 20 שנים, השתקן הזה יתפוש את מקומי כמפקד החיל, בלי פוליטיקה, בלי שתדלנות. השקט שלו יחרוש לו תלם להנהיג את חיל האוויר".

האמת ניתנת להיאמר שהמחמאות הללו היו עוברות מעל אוזניו של גידי כץ והן לא עשו עליו רושם כלל וכלל. הוא די סלד מן ההערצה וההילה שסביבו, והעביר את זמנו הפנוי בקריאת ספרי הרפתקאות. שם היה משתדל למצוא דמויות הרואיות להזדהות עמן. תתפלאו אבל מה שחיפש גדעון כץ - הסנוב כביכול מצהלה, בן להורים אקדמאים - אצל הגיבורים הספרותיים, זו מידת היושר, ההגינות והוויתור. והתכונות הללו לא בדיוק נמצאו שם באותם רומנים יומרניים של הסיפורת העולמית.

כשהרב הפיקודי שאול דרור הודיע לאנשי הטייסת שמתוכננת נסיעה למחנות ההשמדה בפולין, ניצת בגידי כץ יצר סקרנות שנולד כניצוץ, אך החל לבעור בליבו כאור הכבשן. הוא קרא ספרים רבים על השואה, אך מעולם לא נגע מקרוב באותה הסטוריה. אמו של גידי, אהובה כץ (לבית ורקר) היתה בת לניצולי שואה. סבתו ברוריה ורקר ניצולת שואה שאיבדה את הוריה בתופת הנוראה ועלתה ארצה כנערה צעירה ויתומה. בבית של גידי לא דיברו על השואה, וגם סבתא ברוריה, מעולם לא רמזה על "חוויותיה" כילדה בתוך הטרופ הנאצי המבעבע.

הטייס כץ נרשם ראשון למסע, ובסך הכל יצאו 400 חיילים מחיל-האוויר הישראלי לכיוון פולין. הוא נצמד לרב הצבאי שאול דרור וגמע ממנו כל מילה בצימאון אדיר. הם חלפו ממחנה למחנה, הביטו בעיניים מבהלות משהו בערימות של צמות, נעליים ושעונים, ונחרדו מאומנות הרצח הקר שנחשפה לעיניהם בין גדרות-התיל, הכתלים והצללים במחנות הזוועה.

ביום שבת, 400 חיילי חיל האוויר, ללא יוצא מן הכלל ירדו מבית המלון והלכו בטורים ארוכים לכיון בית הכנסת הגדול בוורשה. הוא אחז בידו סידור ועלעל בו, המילים היו זרות לו, ה"קדיש" לא פרט עדיין על מיתרי ליבו. גידי כץ היה מסוגר מתמיד, וסיחרור קליל, דמוי ורטיגו (סחרור בשחקים) נגע בו. כל השבת הוא שתק כמו דג. כשהם נכנסו למחנה המוות שטוטקוף, האחרון בסידרת הביקורים, חש גידי כץ, מין בעירה פנימית לא מוסברת, אי-שקט הדריך את מנוחתו.

כאשר הרב שאול דרור תקע בשופר בשער המחנה הוא נטש את הקבוצה והחל לנוע במהירות בין הסככות האפורות והמתישות. רגליו סחבו אותו לכיון מקלחות הגאז. הוא הציץ פנימה וגופו החל לרעוד. הוא יצא החוצה, הביט בקרמטוריום הנורא, והרגיש לפתע דחף עז לרקוד... כן לרקוד... בתוך כיסו היה מונח ספר תהילים קטן שהעניק לו הרב הצבאי, הוא אחז אותו בין כפות ידיו והחל לקפוץ...

גידי כץ השתקן הסידרתי, החל לזמזם מזמור יהודי שלמד, תתפלאו, דווקא בתנועת הצופים, "שישו ושמחו בשמחת תורה ותנו כבוד לתורה".

"כנראה שדעתי נטרפה עליי" חשב. "אני רוקד עם ספר תהילים, מזמזם מזמור יהודי מול המרחצאות והמשרפות שמי שנכנס אליהן חי, יוצא פגרי". גידי חש לפתע דחף עצום להרים פלאפון לאמא.

"אמא, אני נמצא כרגע במחנה שטוטקוף, אל תשאלו למה ואיך, אבל רקדתי מול מרחצאות הגאז עם ספר תהילים...". אהובה כץ שתקה דקה ארוכה ואמרה "טלפן לסבתא, ספר לה איפה אתה נמצא...".

"סבתא ברוריה, אנחנו אף פעם לא דיברנו על השואה, אבל אני רוצה לספר לך דבר לא יאומן שקורה לי. אני נמצא עכשיו במחנה שטוטקוף אוחז בידו ספר תהילים קטן ושר ורוקד... כמו יהודי מן השטייטל... אני מרגיש שאני ממש את המתים...".

"גדעון נכדי היקר... אני ניצולת מחנה שטוטקוף. עברו עלי שם ארבע שנות גיהנום. שם איבדתי את אבא שלי ושתי אחיותיי. האם אתה נמצא ליד הקרמטוריום?" "כן סבתא". אחרי שתיקה מהוססת אמרה: "גדעון, אתה מספר לי שאתה שר ורוקד ולא מבין למה? אז אספר לך... הייתי ילדה בת שמונה כשהחיות הנאציות גררו את אבא ועמו עוד תשעה יהודים, כדי שיוציאו גופות מתאי הגאזים ולהכניסן לקרמטוריום... הצצתי מבין חרכי הסככה הסמוכה, שמספרה 121...". "כן סבתא, אני רואה את הסככה". "אבא וחבריו, יהודים מזוקנים, צנומים, שלדי אדם, עם כובעי מצחיה על ראשם, סחבו גופות והוכו נמרצות בשוטים. כך שעות ארוכות, עד שהשמש שקעה. מיד כשיצאו הכוכבים, ובעת שהשומרים הנאצים נעמדו בסמוך לעשן...

קרא אבא בקול רם: "יהודים, שמחת תורה היום. עלינו לרקוד עם התורה הקדושה". אבא שלף מכיסו דף מספר תהילים, וכולם פראו במעגל סוער בניגון אידישי "שישו ושמחו בשמחת תורה". "היהודים הצנומים הללו, עלובי החיים, נדמו לי אז כמלאכי עליון. רוקדים ומזמרים מול מלאך המוות".

"אבל זה נגמר רע, גידי. הנאצים ירו בהם והם הוכנסו כמו כולם למשרפות וזו היתה הפעם האחרונה שראיתי את אבא שלי... ואתה יודע גידי, אתה קרוי על שמו... גדעון. אתה כנראה רקדת בדיוק באותה פיסת אדמה שסבא רבא שלך עליו השלום רקד. אתה נכדי החביב ממשך לרקוד את הריקוד של סבא". סבתא ברוריה מחתה דמעוניה מעבר לקו, וגידי כץ הטייס השתקן והקשוח עצם את עיניו נצמד לדפנות הקרמטוריום ולחש "סבא, סבא, אני הולך להמריא מן המקום שם הנחיתו אותך". העיניים שלו הפכו לחות. מפקד הטייסת היה המום. "אני מגיש בזאת את התפטרותי, אינני רוצה להמשיך בצבא הקבע" הודיע גידי כץ למפקדו הישיר. הוא פנה משם בלווי מפקדו לחדרו של הרב הצבאי ואמר לו: "הרב שאול, תודה על המסע המופלא לפולין. בזכותך אני עוזב את הטייסת והולך לטוס את הטיסה המשמעותית של חיי. הטיסה אל עמי ואל עברי. אני מטיס את עצמי מכאן, מן האגו ההרואי של טייסת הקרב, להמריא מחדש מנקודת מסירות הנפש של סבא שלי מול הקרמטוריום. את הטיסה שהוא לא זכה בה, אני רוצה להמשיך". (קובי לוי)